

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ЗАЛУЧЕНИХ РЕСУРСІВ БАНКІВ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

ВОЛОХАТА В. Є.

УДК 336.71(477.54)

Волохата В. Є. Тенденції розвитку ринку залучених ресурсів банків Харківського регіону

У статті проаналізовано тенденції розвитку ринку залучених ресурсів банків Харківського регіону на сучасному етапі. Обґрунтовано актуальність аналізу ринку залучених ресурсів на регіональному рівні. Встановлено, що ситуація на ринку залучених ресурсів Харківського регіону у 2012 р. була неоднозначною і характеризувалася як позитивними, так і негативними тенденціями, що потребує подальших заходів із забезпечення його стабільності.

Ключові слова: банк, банківський сектор, залучені ресурси, домашні господарства, рейтинг, депозити, нефінансові корпорації, зобов'язання
Рис.: 6. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 18.

Волохата Вікторія Єльфريدовна – аспірантка, Університет банківської справи Національного банку України (вул. Андріївська, 1, Київ, 04070, Україна)
E-mail: viktoriv78@mail.ru

УДК 336.71(477.54)

UDC 336.71(477.54)

Волохатая В. Е. Тенденции развития рынка привлеченных ресурсов банков Харьковского региона

Volokhataya V. Y. Tendencies of Development of the Market of Attracted Resources of the Banks of Kharkiv Region

В статье проанализированы тенденции развития рынка привлеченных ресурсов банков Харьковского региона на современном этапе. Обоснована актуальность анализа рынка привлеченных ресурсов на региональном уровне. Установлено, что ситуация на рынке привлеченных ресурсов Харьковского региона в 2012 г. была неоднозначной и характеризовалась как позитивными, так и негативными тенденциями, что требует последующих мероприятий по обеспечению его стабильности.

The article analyses tendencies of development of the market of attracted resources of the banks of Kharkiv region at the modern stage. Importance of analysis of the market of attracted resources at the regional level has been substantiated. It is established that the situation in the market of attracted resources of Kharkiv region was ambiguous in the year 2012 and was characterised both by positive and negative tendencies, which requires further measures on ensuring its stability.

Ключевые слова: банк, банковский сектор, привлеченные ресурсы, домашние хозяйства, рейтинг, депозиты, нефинансовые корпорации, обязательства.
Рис.: 6. **Табл.:** 2. **Библ.:** 18.

Key words: bank, banking sector, attracted resources, households, rating, deposits, non-financial corporations, obligations.
Pic.: 6. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 18.

Волохатая Виктория Ельфريدовна – аспірантка, Університет банківського дела Національного банку України (ул. Андреевская, 1, Киев, 04070, Україна)
E-mail: viktoriv78@mail.ru

Volokhataya Viktoriya Ye. – Postgraduate Student, University of Banking of the National Bank of Ukraine (vul. Andriyivska, 1, Kyiv, 04070, Ukraine)
E-mail: viktoriv78@mail.ru

Сучасний етап розвитку банківської системи України, характерними рисами якого є: високий рівень ризиків, недостатня капіталізація банків, зростання суми негативно класифікованих активів і невисокий рівень довіри населення, вимагає від банків підвищення якості та кількості фінансових послуг, підвищення їх конкурентоздатності на основі застосування новітніх технологій, нових форм господарювання та сучасних методів управління. При цьому особливого значення набувають питання формування та ефективного управління залучених банками ресурсів – як однієї з головних умов піднесення економіки держави.

Діяльність банківської системи України (у тому числі й банків Харківського регіону) на ринку залучених ресурсів у 2012 р. відбувається в умовах поступового посткризового відновлення економіки, неоднорідності макроекономічної ситуації та створення бази для економічного зростання в середньостроковій перспективі під впливом загальносвітових тенденцій, пов'язаних з наростанням зовнішньоекономічних ризиків у зв'язку з нестабільністю на світових ринках на сучасному етапі.

Виходячи з наведеного, система управління залученими ресурсами банку в умовах сьогодення може успішно функціонувати лише за умови належного інфор-

маційного забезпечення, отриманого за результатами діагностики ринку залучених ресурсів, наявності й глибини кризи у процесах функціонування і розвитку банку. Тому діагностика стану і тенденцій розвитку ринку залучених ресурсів у масштабах країни та на регіональному рівні, економічне обґрунтування фінансових орієнтирів діяльності банків на ринку залучених ресурсів і обумовило актуальність даного дослідження.

Питанням доцільності аналізу змін, що відбуваються у процесі залучення ресурсів банку, присвячено ряд робіт зарубіжних і вітчизняних вчених, серед яких [1 – 10].

Метою роботи є аналіз діючої практики банківського сектора на ринку залучених ресурсів та визначення впливу макроекономічного середовища на його функціонування у процесі посткризового відновлення.

Об'єкт дослідження – діяльність банківського сектора Харківського регіону.

Предмет дослідження – параметри діяльності банків Харківського регіону на ринку залучених ресурсів.

Для досягнення поставленої в роботі мети було використано такі методи дослідження: теоретичного узагальнення, групування, статистичного та графічного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти з питань функціонування банків, спеціальна економічна література, офіційні статистичні матеріали, звітно-статистичні дані банків, матеріали засобів масової інформації.

Станом на 01.10.2012 р. на території Харківської області здійснювали діяльність 18 банківських установ, у тому числі 7 самостійних банків, 11 філій та 1289 відділень. У регіоні станом на 01.01.2012 р. діяло 2 банки та 38 банківських установ (філій та відділень) з іноземним капіталом, з яких 15 зі 100% іноземним капіталом. Саме фінансова сфера й банківська система стала однією з тих, що найбільш постраждали від кризи і, як наслідок, це призвело до зменшення кількості банківських установ, діючих на території Харківської області. За період з 01.01.2009 р. по 01.01.2012 р. їх загальна кількість скоротилася на 48 одиниць, у тому числі: самостійних банків – на 4, філій – на 40, представництв – на 4, відділень – на 17 (табл. 1). При цьому необхідно відзначити продовження тенденції до скорочення мережі банківського сектора регіону у 2012 р.. Так, за 9 місяців 2012 р. загальна кількість банківських установ Харківської області зменшилася на 7 одиниць, у тому числі: самостійних банків – на 2, філій – на 5, відділень – на 43 [11, 12 с. 52 – 57].

Наслідки фінансової кризи відобразилися і на загальному рейтингу банківських установ Харківського регіону та їх місці у банківській системі України. Виходячи з обсягу активних операцій та розміру капіталу

порівняно з докризовим періодом 2 банки регіону поліпшили свій рейтинг, а 4 банки знизили свій рейтинг, у 1 банку рейтинг залишився незмінним. Протягом 2012 р. порівняно з 2011 р. знизили свій рейтинг 6 банків регіону із 7 (табл. 2) [12, с. 52 – 57].

В умовах турбулентності глобальних та регіональних фінансових ринків, відповідно до Основних засад грошово-кредитної політики на 2012 р., Національний банк України, здійснюючи регулювання грошово-кредитного ринку, зважав на необхідність не лише досягнення визначених інфляційних орієнтирів, а й формування системних передумов для підтримки стабільного низькоінфляційного середовища, забезпечення стійкості грошової одиниці України до зовнішніх потрясінь, підвищення фінансової стійкості та надійності банківської системи. При цьому особлива увага приділялась стабілізації ринку залучених ресурсів як одній з головних передумов створення бази для економічного зростання. З урахуванням цього вживалися заходи за такими напрямками:

- ✦ посилення координації грошово-кредитної політики Національного банку України та фінансової політики Уряду;
- ✦ удосконалення монетарних інструментів та механізмів;
- ✦ розвиток фінансових ринків;
- ✦ удосконалення валютного регулювання [13].

Наведене дало можливість досягти у 2012 р. певних ознак відновлення ринку залучених ресурсів Харківського регіону, що в першу чергу відзначалося по-

Таблиця 1

Динаміка кількості діючих на території Харківської області банківських установ

№ з/п	Види банківських установ	01.01.2009 р.	01.01.2010 р.	01.01.2011 р.	01.01.2012 р.	01.10.2012 р.
1	Усього банківських установ, у т. ч.:	66	51	36	25	18
2	Самостійні банки	11	10	9	9	7
3	Філії	51	40	27	16	11
4	Відділення	1306	1195	1224	1332	1289
5	Представництва	4	1	-	-	-

Таблиця 2

Рейтинг банків (юридичних осіб) Харківського регіону в банківській системі України

Банк	Група, місце					
	01.01.2008 р.	01.01.2009 р.	01.01.2010 р.	01.01.2011 р.	01.01.2012 р.	01.10.2012 р.
I група						
УкрСиббанк	3	4	5	5	9	10
III група						
Мегабанк	44	49	45	45	40	43
IV група						
РЕАЛ-БАНК	140	143	132	138	126	102
Меркурій	85	93	87	83	82	87
Грант	122	124	120	124	120	125
Золоті ворота	89	89	86	88	89	95
РЕГІОН-БАНК	145	150	143	144	139	145

зитивною динамікою депозитів резидентів та домашніх господарств. Так, обсяги депозитів резидентів протягом січня – вересня 2012 р. збільшилися на 11,9% до 24198,8 млн грн. Але при цьому через високу базу порівняння приріст депозитів у річному обчисленні дещо зменшився порівняно з II кварталом поточного року (14,4% проти 16,9% відповідно). Загальний обсяг нових депозитів за 9 місяців 2012 ру становив 35630,6 млн грн, що на 46,4% більше, ніж за відповідний період 2011 р. [11, 12, 14, 15 с. 19 – 21].

Хоча у вересні 2012 р.у загальний обсяг нових депозитів зменшився порівняно з попереднім місяцем на 1658,7 млн грн, або на 27,0% – до 4492,1 млн грн, але він залишався вищим за середнє значення за попередні 12 місяців (3753,2 млн грн).

Тенденція розвитку процесів залучення коштів до банківських установ регіону свідчить, що зростання у 2012 р. депозитів резидентів переважно забезпечувалося завдяки збільшенню залишків на депозитних рахунках сектору домашніх господарств як у національній, так і в іноземній валютах. Залишки на депозитних рахунках сектора нефінансових корпорацій зростали протягом січня – вересня поточного року головним чином за рахунок депозитів, розміщених на строк до 1 року в національній валюті, що поліпшило структуру депозитів.

При цьому протягом року ситуація із залученням коштів у розрізі валют була неоднорідною. Якщо упродовж I кварталу вкладники надавали перевагу депозитам у національній валюті, їх приріст (9,8%) був в 4,5 раза вищим, ніж на рахунках в іноземній валюті (2,2%), то у III кварталі поточного року більш привабливими для резидентів були вклади в іноземній валюті, їх приріст склав 6,7% (проти зменшення на 3,0% депозитів у національній валюті) [11,12 с. 52 – 57, 14].

У підсумку залишки за депозитами резидентів у національній валюті зросли з початку 2012 р. на 10,8% до 14051,6 млн грн, в іноземній валюті – на 13,5% до 10147,2 млн грн.

Така структура приросту коштів на депозитних рахунках банківських установ області призвела до збільшення

рівня доларизації депозитів до 41,9% станом на 01.10.2012 р. (порівняно із 41,4% станом на кінець 2011 р. та 39,6% станом на 01.07.2012 р.). У цілому по банках України частка депозитів в іноземній валюті зросла до 43,6% (з 42,3% станом на 01.07.2012 р. та 42,8% станом на 01.01.2012 р.).

Збільшення депозитної бази банківських установ області супроводжувалося покращенням їх строкової структури. Так, питома вага залишків за довгостроковими депозитами у загальному обсязі депозитів на 01.10.2012 р. збільшилася до 39,6% (в цілому по банках України – 34,8%) порівняно з 38,9% станом на кінець 2011 р. [11, 12 с. 52 – 57, 14, 15 с. 19 – 21].

В абсолютному вимірі довгострокові депозити зросли протягом січня – вересня 2012 р. на 13,9% до 9576,8 млн грн. У тому числі обсяг депозитів строком від 1 до 2 років збільшився з початку року на 16,4%; депозити строком понад 2 роки зменшилися за відповідний період на 4,5%. Річні темпи приросту довгострокових депозитів прискорилися до 14,4% (порівняно з 9,9% за підсумками II кварталу поточного року), (рис. 1).

Необхідно відмітити той факт, що за січень – вересень 2012 р. значно зросли і короткострокові депозити – на 18,5% (до 7230,9 млн грн.). Цьому сприяв приріст залишків за коштами у національній валюті (на 33,1%), залишки в іноземній валюті зросли з початку року на 5,4%. У річному обчисленні темпи приросту короткострокових депозитів залишалися найвищими – 37,1%.

Незважаючи на зростання за 9 місяців 2012 р. депозитів на вимогу на 3,9% до 7391,1 млн грн, річна зміна зазначених депозитів становила «мінус» 1,6%, що підтверджує покращення строкової структури залучених коштів.

Депозити сектора домашніх господарств продовжували займати найбільшу питому вагу в структурі депозитів резидентів (74,3%, або 17988,8 млн грн) і зростали протягом січня – вересня 2012 р., забезпечивши у цілому приріст депозитів резидентів [11, 12 с. 52 – 57, 14, 15 с. 19 – 21].

Приріст залишків коштів на рахунках домогосподарств порівняно з початком року становив 13,6%. У річному обчисленні темпи приросту депозитів домогосподарств прискорилися до 19,9% порівняно з 17,3% за під-

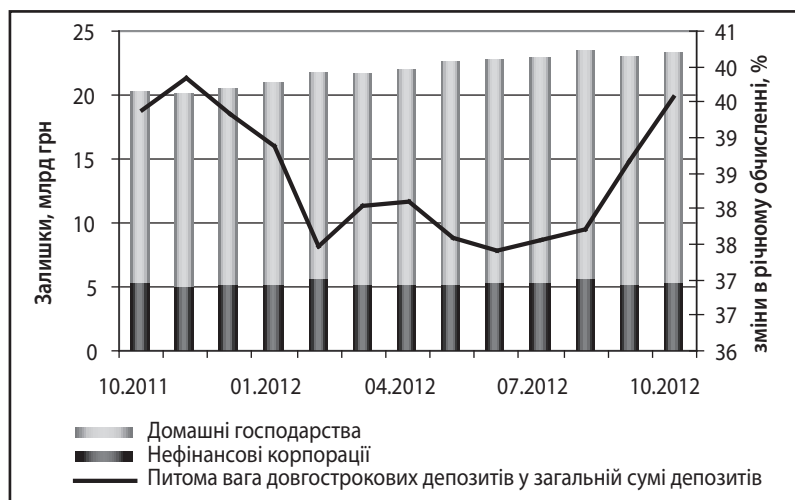

Рис. 1. Динаміка депозитів і питома вага довгострокових депозитів банків Харківського регіону у 2011 – 2012 рр.

сумками II кварталу 2012 р. Така динаміка формувалася на фоні зростання реальної заробітної плати, збільшення розміру соціальних виплат населенню, стабільного курсу гривні щодо долара США та свідчила про високий рівень довіри до банківської системи з боку населення (рис. 2) [11, 12 с. 52 – 57, 14, 16 с. 55 – 60, 17 с. 54 – 59].

в іноземній валюті – на 15,7% до 8399,1 млн грн [11, 12 с. 52 – 57, 14, 18 с. 48 – 53].

Відповідно в річному обчисленні спостерігалася уповільнення темпів зростання депозитів у національній валюті (до 18,9% на кінець вересня поточного року проти 21,0% на кінець червня 2012 р.), та прискорення в іноземній (до 20,9% проти 12,8% відповідно) (рис. 3).

Рис. 2. Динаміка зобов'язань банківських установ Харківського регіону за коштами, залученими на рахунки нефінансових корпорацій і домашніх господарств, станом на 01.10.2012 р.

Одночасно треба зазначити, що протягом I півріччя 2012 р. вищими темпами зростали депозити домашніх господарств у національній валюті, ніж в іноземній (16,1% проти 7,3% відповідно). У III кварталі перевага надавалася депозитам в іноземній валюті, їх обсяги зросли за липень – вересень на 7,8% проти зменшення на 3,7% вкладів у національній валюті. Зменшення депозитів домогосподарств у національній валюті протягом липня – вересня було пов'язане з сезонним зростанням витрат на споживання в період відпусток та підготовки до нового навчального року. У підсумку залишки за депозитами домогосподарств у національній валюті зросли з початку поточного року на 11,8% до 9589,6 млн грн,

Наведене відбувалося на фоні зростання залишків депозитів домашніх господарств строком залучення від 1 до 2 років – на 17,2%, особливо депозитів строком залучення понад 2 роки в іноземній валюті – на 32,9%, що позитивно вплинуло на структуру даного виду депозитів за строками.

У результаті довгострокові депозити сектора домашніх господарств збільшилися за січень-вересень поточного року на 15,6% до 8779,1 млн грн, що відбулося переважно за рахунок їх зростання в іноземній валюті (на 28,0%); у національній валюті довгострокові депозити зросли з початку року на 4,9%.

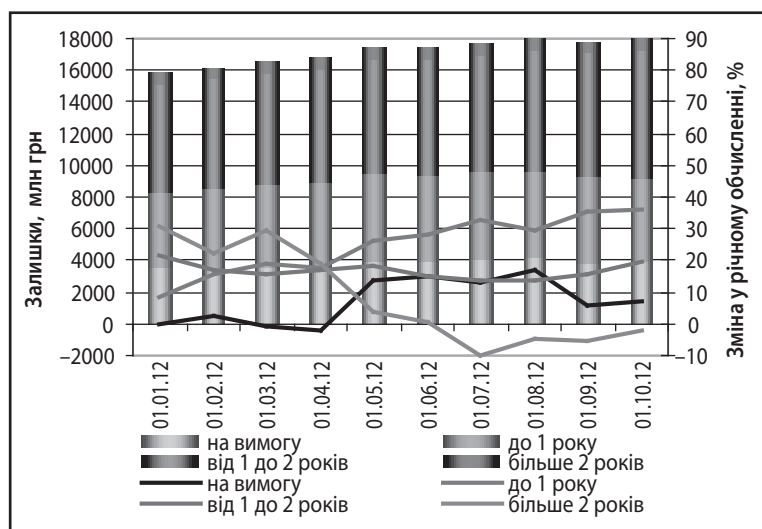

Рис. 3. Динаміка зобов'язань банківських установ Харківського регіону за коштами, залученими на рахунки домашніх господарств, у розрізі валют станом на 01.10.2012 р.

Водночас зростання короткострокових депозитів домогосподарств у поточному році (на 14,1% до 5347,5 млн грн) було забезпечено за рахунок приросту коштів у національній валюті (на 27,5%), тоді як в іноземній залишки зросли лише на 4,1% (рис. 4).

депозитних рахунках за підсумками 9 місяців 2012 р. зросли на 1,5% до 5316,7 млн грн. Як результат, у річному обчисленні темпи приросту депозитів нефінансових корпорацій уповільнилися до 0,1% порівняно з 16,0% на кінець II кварталу поточного року (рис. 5).

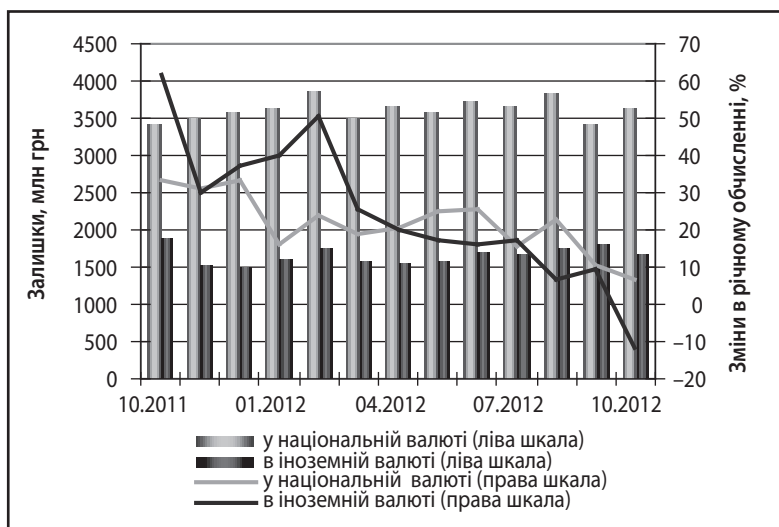

Рис. 4. Динаміка зобов'язань банківських установ Харківського регіону за коштами, залученими на рахунки домашніх господарств, за строками повернення станом на 01.10.2012 р.

Поряд із цим тривало зростання депозитів домогосподарств на вимогу, їх загальний обсяг збільшився з початку року на 8,6% до 3862,1 млн грн.

У річному обчисленні спостерігалася прискорення темпів зростання довгострокових і короткострокових депозитів (до 17,6% та 35,8% проти 10,6% та 32,5% за підсумками II кварталу) та уповільнення темпів за коштами на вимогу (до 7,2% проти 13,1% відповідно) [11, 12 с. 52 – 57, 14, 18, с. 48 – 53].

Темпи приросту депозитів сектора нефінансових корпорацій у поточному році за місяцями були різноспрямованими та мали залежність від виробничих циклів корпорацій (найбільше зростання спостерігалася у січні поточного року – на 7,1%, найбільше зменшення – у лютому поточного року (на 9,1%). Незважаючи на коливання протягом січня – вересня 2012 р., залишки на

Приріст депозитів нефінансових корпорацій з початку 2012 р. був забезпечений збільшенням коштів на рахунках у національній валюті (на 0,3% до 3636,7 млн грн) і в іноземній (на 4,3% до 1680,0 млн грн).

За строками залучення за підсумками 9 місяців 2012 р. найбільше зростання спостерігалася на депозитних рахунках нефінансових корпорацій зі строком залучення до 1 року (на 19,4% до 1429,5 млн грн) (рис. 6). Приріст короткострокових депозитів з початку року відбувся за рахунок одночасного зростання залишків у національній валюті та іноземній (відповідно на 25,3% та 11,2%). Річні темпи зростання короткострокових депозитів також були найвищі (149,2%) [11, 12 с. 52 – 57, 19, 23, с. 48 – 53].

Залишки на рахунках нефінансових корпорацій на вимогу скоротилися за січень – вересень 2012 р. на 3,5% до 3269,3 млн грн. Внаслідок цього річні темпи їх

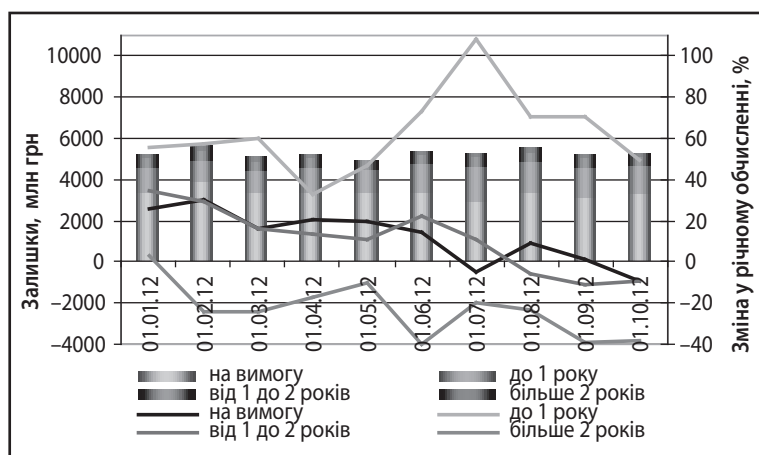

Рис. 5. Динаміка зобов'язань банківських установ Харківського регіону за коштами, залученими на рахунки нефінансових корпорацій, у розрізі валют станом на 01.10.2012 р.

приросту на кінець вересня 2012 р. склали «мінус» 8,9%. Незважаючи на таку динаміку, вклади нефінансових корпорацій на вимогу залишаються вагомою складовою у структурі депозитних зобов'язань цієї категорії вкладників і дорівнюють 61,5%.

Харківської області практично за всіма секторами економіки. Збільшення депозитної бази банківських установ області супроводжувалося покращенням їх строкової структури, що розширило можливості банківських установ в їх кредитній та інвестиційній діяльності. Зро-

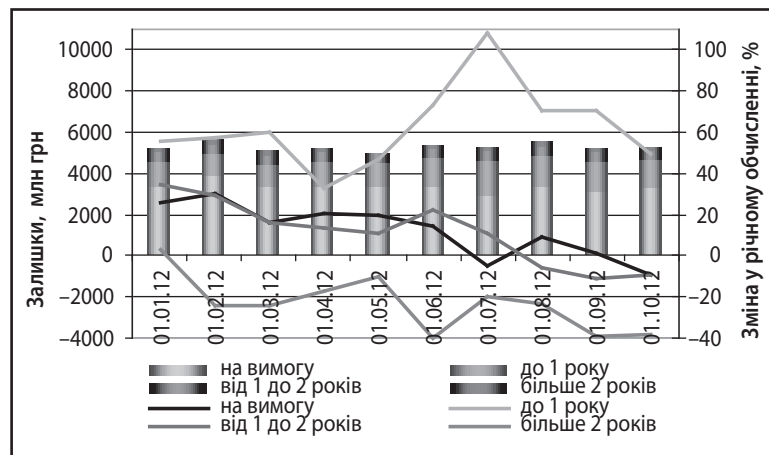

Рис. 6. Динаміка зобов'язань банківських установ Харківського регіону за коштами, залученими на рахунки нефінансових корпорацій, за строками повернення станом на 01.10.2012 р.

Водночас залишки за довгостроковими депозитами нефінансових корпорацій зменшилися з початку поточного року на 5,5% до 617,9 млн грн станом на 01.10.2012 р. Скорочення довгострокових коштів у січні – вересні 2012 р. відбулося переважно під впливом зменшення залишків зі строком залучення більше 2 років як у національній (на 44,1%), так і в іноземній валютах (на 11,4%).

За підсумками 9 місяців 2012 р. найбільша частка депозитних вкладень нефінансових корпорацій, як і на попередні звітні дати, зосереджена на рахунках промислових та торговельних підприємств (38,1% та 27,4% відповідно).

Збільшення надходжень виручки від реалізації товарів та послуг у 2012 р. дало змогу корпораціям окремих видів економічної діяльності розмістити кошти як на поточних, так і строкових рахунках. Найвагоміше зростання залишків на рахунках за підсумками січня – вересня 2012 р. спостерігалося у корпорацій торгівлі – на 17,6% до 1455,2 млн грн. Відбулося і зростання залишків на рахунках корпорацій сільського господарства (на 38,0% до 406,7 млн грн) і корпорацій, що займаються операціями з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданням послуг (на 2,8% до 717,3 млн грн).

Зменшення залишків за звітний період відбулося на рахунках промислових компаній (на 1,4% до 2023,3 млн грн), будівельних і транспортних корпорацій (відповідно на 18,0% до 261,2 млн грн і на 28,4% до 157,5 млн грн) [11, 12, с. 52 – 57, 14, 17, с. 54 – 59, 18, с. 48 – 53].

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало змогу встановити, що, незважаючи на відчутний вплив негативних тенденцій на світовому фінансовому ринку та складних макроекономічних умов, в Україні заходи, спрямовані на розвиток і посилення стійкості банківської системи, сприяли продовженню зростання у 2012 р. загальних залишків за депозитами резидентів банківського сектора

стання загальної маси залучених ресурсів відбувалося в основному за рахунок сектора домашніх господарств, які продовжували займати найвищу питому вагу в депозитах резидентів, що є свідченням відновлення у населення довіри до банківської системи. Але, незважаючи на приплив коштів до банківської системи, відновлення позитивної тенденції до нарощування маси залучених ресурсів, діяльність банківського сектора Харківського регіону на ринку залучених ресурсів у 2012 р. була неоднозначною і характеризувалася високим рівнем ризиків. Результати аналізу розвитку ринку залучених ресурсів області у 2012 р. свідчать, що збільшення загальної маси зобов'язань домашніх господарств відбулося при перевищенні темпів приросту депозитів в іноземній валюті над темпами приросту депозитів у національній валюті. Ця диспропорція призвела до підвищення рівня доларизації депозитів, що сприяло підвищенню рівня вразливості банківського сектора регіону до валютного ризику. Слід відзначити, що, незважаючи на абсолютний приріст зазначених депозитів, темпи їх зростання у 2012 році у річному обчисленні уповільнилися.

У цьому зв'язку необхідно зазначити, що задля закріплення існуючих позитивних тенденцій та зменшення наслідків прояву негативних процесів розвитку ринку залучених ресурсів необхідним є впровадження стратегії інноваційного розвитку банківського сектора регіонів України з урахуванням в ній прогнозів обсягів ринку залучених ресурсів на майбутні періоди та існуючих джерел надходження коштів.

Ще одним з напрямів стратегічного розвитку ринку залучених ресурсів банківського сектора Харківського регіону має стати подальше вдосконалення системи управління ризиками та внутрішнього контролю, впровадження в банках процедур виявлення, системного моніторингу та контролю усіх ризиків, притаманних банківській діяльності та їх прогнозування на випадок непередбачуваних ситуацій. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Аржевітін С.** Сукупні заощадження населення в умовах державного регулювання ресурсного потенціалу банків України / С. Аржевітін // Економіст. – 2010. – № 10. – С. 20 – 22.
2. **Волик Н. Г.** Ресурсна база комерційних банків України: сучасний стан і перспективи розвитку / Н. Г. Волик, К. Г. Яценко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2010. – № 6. – С. 270 – 274.
3. **Галицька Ю.** Оптимізація роботи банків із залучення депозитів населення в умовах фінансової кризи / Ю. Галицька // Банківська справа. – 2009. – № 6. – С. 85.
4. **Дребот Н. П.** Стратегія банківської установи на ринку депозитних послуг / Н. П. Дребот, О. Р. Галько // Регіональна економіка. – 2008. – № 4. – С. 125 – 132.
5. **Ковшар А. І.** Шляхи удосконалення депозитної політики на сучасному етапі / А. І. Ковшар // Фінанси України. – 2009. – № 7. – С. 13 – 18.
6. **Криклій О. А.** Банківський менеджмент: питання теорії та практики: монографія / [О. А. Криклій, Н. Г. Маслак, О. М. Пожар та ін.]. – Суми : УАБС НБУ, 2011. – 152 с.
7. **Кузнєцова Л. В.** Банківська ліквідність в умовах розвитку інтеграційних процесів / Л. В. Кузнєцова // Соц.-екон. пробл. сучас. періоду України. – 2009. – Вип. 2. – С. 250 – 258.
8. **Панасенко Г.** Способи та інструменти формування ресурсного потенціалу банківської установи / Г. Панасенко, А. Резніченко // Банківська справа. – 2011. – № 1. – С. 32 – 49.
9. **Попрозмач І. О.** Значення структури ресурсної бази банків в умовах кризи / І. О. Попрозмач // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – № 6. – С. 164.

10. **Рисін В. В.** Складові елементи ефективної ресурсної політики комерційного банку / В. В. Рисін // Регіональна економіка. – 2009. – № 3. – С. 115.

11. Сайт головного управління економіки та відносин облдержадміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kharkivoda.gov.ua>

12. Структура зобов'язань банків України за станом на 01.10. 2012 р. (у розрізі банків) // Вісник Національного банку України. – 2012. – № 12. – С. 52 – 57.

13. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>

14. Сайт асоціації українських банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aub/org.ua>

15. Депозити // Бюлетень Національного банку України. – 2012. – № 10. – С. 19 – 21.

16. Структура зобов'язань банків України за станом на 01. 10. 2011 р. (у розрізі банків) // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 12. – С. 55 – 60.

17. Структура зобов'язань банків України за станом на 01. 01. 2012 р. (у розрізі банків) // Вісник Національного банку України. – 2012. – № 3. – С. 54 – 59.

18. Структура зобов'язань банків України за станом на 01. 07. 2012 р. (у розрізі банків) // Вісник Національного банку України. – 2012. – № 9. – С. 54 – 58.

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент, заступник директора Харківського інституту банківської справи Університету банківської справи НБУ **Вядрова І. М.**

УДК 331.101.262

КОМПЛЕКСНЕ ОЦІНЮВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА АПК ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

ЗУБРИЦЬКА Я. О.

УДК 331.101.262

Зубрицька Я. О. Комплексне оцінювання трудового потенціалу підприємства АПК Запорізької області

Оцінювання трудового потенціалу підприємства не має єдиного методичного підходу. Проблемою також є надто велика кількість несистематизованих показників, які включаються до оцінки. У статті надано авторський методичний підхід до комплексного оцінювання трудового потенціалу підприємства АПК. Виконано вторинну оцінку трудового потенціалу агропромислових підприємств Запорізького регіону. Виявлено ряд характерних рис трудового потенціалу підприємств АПК Запорізької області – скорочення загального кадрового складу та мінімізація чисельності вищого керівництва, низький рівень освіти основного персоналу, дуже висока плинність кадрів на деяких підприємствах.

Ключові слова: трудовий потенціал сільськогосподарського підприємства, комплексне оцінювання, вторинна оцінка, трудові можливості
Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 8.

Зубрицька Яна Олегівна – старший викладач, кафедра управління персоналом і економіки праці, Запорізький національний технічний університет (вул. Жуковського, 64, Запоріжжя, 69063, Україна)
E-mail: zubritska.yana@gmail.com

УДК 331.101.262

Зубрицькая Я. О. Комплексное оценивание трудового потенциала предприятия АПК Запорожской области

Оценивание трудового потенциала предприятия не имеет единого методического подхода. Проблемой также является слишком большое количество несистематизированных показателей, которые включаются в оценку. В статье представлен авторский методический подход к комплексному оцениванию трудового потенциала предприятия АПК. Совершена вторичная оценка трудового потенциала агропромышленного предприятия Запорожского региона. Выявлен ряд характерных черт трудового потенциала предприятий АПК Запорожской области – сокращение общей численности кадрового состава и минимизация численности высшего руководства, низкий уровень образования основного персонала, очень высокая текучесть кадров на некоторых предприятиях.

Ключевые слова: трудовой потенциал сельскохозяйственного предприятия, комплексное оценивание, вторичная оценка, трудовые возможности.
Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Библ.:** 8.

Зубрицькая Яна Олегівна – старший преподаватель, кафедра управления персоналом и экономики труда, Запорожский национальный технический университет (ул. Жуковского, 64, Запорожье, 69063, Украина)
E-mail: zubritska.yana@gmail.com

Zubritskaya Y. O. Complex Assessment of Labour Potential of an Agricultural Company of Zaporizhia Oblast

Assessment of the labour potential of a company does not have a common methodical approach. Excessive number of non-systemised indicators, which are included into assessment, is also a problem. The article presents author's methodical approach to complex assessment of the labour potential of an agricultural company. Secondary assessment of the labour potential of an agricultural company of Zaporizhia oblast has been conducted. A number of specific features of the labour potential of agricultural companies of Zaporizhia oblast have been revealed – reduction of a general number of staff and minimisation of the number of top management, low level of education of core personnel and very high fluctuation of personnel in some companies.

Key words: labour potential of an agricultural company, complex assessment, secondary assessment, labour opportunities
Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Библ.:** 8.

Zubritskaya Yana O. – Senior Lecturer, Department of Personnel Management and Labour Economics, Zaporizhzhya National Technical University (69063, Ukraine)
E-mail: zubritska.yana@gmail.com